

VRIENDEN
VAN

MUSEUM
GOUDA

1955-2025

70 JAAR VRIENDEN

Een jubileumuitgave van
Vrienden van Museum Gouda
■ september 2025

In 2024 vierde Museum Gouda haar 150-jarig bestaan. Al 70 jaar kent het museum een vriendenkring, later vriendenvereniging. In 1955 werd namelijk de 'Kring' opgericht. Deze Kring schonk, met kunst- en kunst- aan het museum. Een greep uit de schenkingen en bruiklenen is in deze jubileumuitgave opgenomen. De Kring funktioneerde eerst als informele organisatie maar werd in 1977 een vereniging.

31072 'Sculptuur van danseres' (circa 1910)
Metaal en ivoor
Geschonken in 1969

Van Kring naar Vereniging

John Leerssen – bestuurslid van het eerste uur (periode 1977-1990 en 2005-2014) – daarover:

“

De Vereniging van Goudse Museumvrienden is op 6 augustus 1977 opgericht. Het bestuur bestond uit: kunstcritica mw. Anna-Elisabeth de Jongh-Vermeulen; bedrijfseconoom John Leerssen; koster Nicolaas Metselaar; huisarts Ru Rombach; gepensioneerd museumbediende Th.A. Steenwinkel, archivaris Wim Veerman en boekhandelaar Frans Verkaaik.

Wat is hieraan voorafgegaan?

Een vriendenkring kwam op 20 september 1955 bij elkaar onder leiding van de museum-directeur Jan Schouten. Deze informele organisatie van Goudse 'notabelen' had als doel:

- *het wekken van belangstelling voor de museumverzamelingen van zowel het Catharina Gasthuis als de Moriaan;*
- *het verrijken van de museumcollecties*
- *het verstrekken van inlichtingen over en het adviseren in het belang van beide museums.*

Men koos voor de organisatievorm van 'Kring' om wettelijk voorgeschreven ledenvergaderingen en dergelijke te vermijden. De kringleden hebben ervoor gezorgd dat het Catharina Gasthuis in het bezit kwam van aantrekkelijke kunstvoorwerpen. Als voorbeeld: na de Watersnoodramp van 1953 kwam in Zierikzee een antieke apotheek in de verkoop. De vriendenkring (waaronder apotheker Grendel) heeft ervoor gezorgd dat zij in het Catharina Gasthuis een nieuwe vestigingsplaats vond. Dankzij de Kring zijn kenmerkende en aantrekkelijke voorwerpen in het museum terecht gekomen.”

Kroonluchter in het Ruim van Museum Gouda

Logo

Het eerste bestuur van de vereniging wilde professioneel overkomen. Zij lieten een logo ontwerpen voor het briefpapier. De ontwerpers, Corry en Rokus van Blokland, namen de taak op zich om een logo te maken. Tijdens een bijeenkomst voor de Museumvrienden vertoonden leden van de Goudse Fotoclub dia's, die zij in het Museum gemaakt hadden. Het bestuur viel één van de foto's op. Dat was de foto die in het Ruim van de koperen kroonluchter gemaakt was. De betreffende fotograaf was op zijn rug gaan liggen op de grond en had de onderkant van de kroonluchter gefotografeerd.

Met als uitleg daarbij: *de kroonluchter waakt over alle aanwezigen in de Kerkzaal (tegenwoordig het Ruim), is getuige van alles wat er gezegd wordt. Personeelsleden komen en gaan, maar de kroonluchter blijft altijd achter als getuige van alles wat er jarenlang gebeurd is in het Museum.*

Het bestuur vond deze foto een goede basis voor het maken van een ontwerp voor het logo.

Met de naamsverandering van Museumvrienden naar Vrienden van Museum Gouda is ook het logo aangepast. Daarbij is het symbool van de kroonluchter behouden.

Oude en nieuwe logo Vrienden van Museum Gouda

Van museumbrief naar nieuwsbrief

In dezelfde periode dat de Kring een vereniging werd, kwam ook de eerste Museumbrief uit. Een Museumbrief (later Nieuwsbrief) wordt als een goed middel gezien om de doelstelling 'betrokkenheid' te vergroten. Hierdoor worden tentoonstellingen beter gepromoot, wordt informatie gegeven bij exposities, maar wordt ook ruimte geboden aan het museum voor bijdragen. In 1977 verscheen het eerste nummer en werd ook het 'vignet' (logo) voor het eerst in beeld gebracht.

Eerste uitgave museumbrief, juni 1977

Het ontwerp van de museumbrief
en later de nieuwsbrief was van Corry
van Blokland. Gedurende een lange
periode (vanaf 1977 tot 2019) verzorg-
de zij, naast bestuurslid, ook de vorm
en opmaak van in totaal ruim 120
museum- en nieuwsbrieven, affiches
en folders. Dat gebeurde in de eerste
jaren nog handmatig. Opmaak, tek-
sten passend maken, foto's toevoegen
e.d. was een tijdrovende klus. Het
drukwerk was in zwart met rood als
toevoeging. Eind jaren tachtig werd
de opmaak digitaal en verscheen de
niewsbrief ook vrij snel in kleur.

SCHENKINGEN EN BRUIKLEEN

Om de andere doelstelling 'het verrijken van de verzamelingen door aankopen' te realiseren werd een aankoop- en later een restauratiefonds opgericht. Het aankoopfonds maakte aanschaf mogelijk van werken die aan Museum Gouda in bruikleen worden gegeven of waarvan de aankoop mede door het fonds gefinancierd werd. Het restauratiefonds werd in 2011 opgericht en richt zich op het herstellen van beschadigde objecten zodat ze geschikt zijn voor tentoonstellingen.

Op dit moment kent de vereniging drie vormen:

- Er is een fonds aanschaf bruiklenen, waarmee werken worden verworven en vervolgens in bruikleen worden gegeven aan het museum.
- Er is een fonds ondersteuning aankopen, waarmee een bijdrage verstrekt kan worden aan aankopen die het museum al dan niet samen met andere partijen verwerft.
- Er is een fonds overige ondersteuning museumcollectie waarmee anderszins (financieel) bijgedragen kan worden aan de collectie, in de vorm van bijvoorbeeld restauraties van de collectie van het museum of de presentatie daarvan

De fondsen van de Vereniging worden gevoed uit contributies, schenkingen, legaten en het goede beheer daarvan.

DE EERSTE SCHENKING WAS IN 1955, EEN TEGELPLATEAU (01027). OP DE WEBSITE IS EEN OVERZICHT TE VINDEN VAN ALLE SCHENKINGEN, BIJDRAGEN AAN AANKOPEN EN BRUIKLENEN. IN DEZE JUBILEUMBRIEF EEN GREEP DAARUIT.

TIP:
DOOR HET INTIKKEN VAN HET OBJECTNUMMER KAN MEER INFORMATIE GEVONDEN WORDEN OP DE WEBSITE VAN MUSEUM GOUDA: 'ZOEK IN DE COLLECTIE' OP WWW.MUSEUMGOUDA.NL.

Linker pagina:
30649 'Tegel met voorstelling van meermin op dolfijn' (1650)
Keramiek
Geschonken in 1969

Rechter pagina:
01588 'Vaas van Plaatelbakkerij Zuid-Holland te Gouda' (circa 1910)
Aardewerk
Geschonken in 1969

15536 'Stilleven met glaswerk, fles en delftsblauwe pot' van Henri Breetvelt (ca. 1910)
Gouache op papier
In bruikleen gegeven door Vrienden in 2005

06758 Schilderij 'Zeegezicht' van Paul Arntzenius (1883-1965)
Olieverf op doek
Geschonken in 1987

Linker pagina:
02236 'Duinrel' van Paul Citroen (1974)
Aquarel
Geschonken in 1976

28515 Schilderij 'Er is een maat in alle dingen'
van W.P. Crabet (I) (1582)
Olieverf op houten paneel
Geschonken in 2024 in verband met het 150-jarig bestaan
van Museum Gouda

Rechter pagina:
06741 Schilderij 'St Bernard van Clairvaux bekeert
Hertog Willem X van Aquitanie' van W.P. Crabeth II (1641)
Olieverf op doek
Verworven met o.a. steun Vrienden in 1987

25986 Schilderij 'Polderlandschap met molens'
(vóór 1875) van Paul J.C. Gabriël
Olieverf op doek
In bruikleen gegeven door Vrienden in 2016

25069 Sculptuur 'Europa en de stier'
van Andrea Dogterom (2010)
In bruikleen gegeven door Vrienden in 2012

25112 'Koeien in een polderwei' (circa 1880)
van Hendrik J. Weissenbruch
Olieverf op doek op paneel
In bruikleen gegeven door Vrienden in 2013

Bovenste rij:
28505 Schilderij 'Gezicht op de Grote kerk van Gouda (Sint-Janskerk)' van Cornelis Springer (1863)
Olieverf op doek
Verworven met o.a. steun Vrienden in 2022

55299 'Ruth' (1957) van Erika T.H. Visser
Krijt op papier
Geschonken in 1959

26141 Schilderij 'Gezicht op de Potterspoort te Gouda' (1754) van Paulus van Liender
In bruikleen gegeven door Vrienden in 2021

Onderste rij:
10683 Schilderij 'Gezicht op Giethoorn' van W.B. Tholen (1882)
Verworven met o.a. steun Vrienden in 1994

02730 Kerkkandelaar, Sybertus Kaen (1660)
Verworven met o.a. steun Vrienden in 1979

26120 Glasruitje met voorstelling van de Verrijzende Christus triomferend over de zonde en het kwaad, W.P. Crabeth (I), Gouda (circa 1560 - circa 1570)
Verworven met o.a. steun Vrienden in 2019

Interview met Hugo Scholten

Hugo Scholten over zijn jarenlange excursie-ervaringen

Een van de belangrijke en gewilde activiteiten bij de leden van de vereniging is de jaarlijkse excursie in groepsverband naar een interessant museum of locatie. Soms ook meer op één dag. Het eerste initiatief hiertoe is genomen door dhr. G. Vaandrager. Hij was bestuurslid van 1981 tot eind 1990 en begon met het organiseren van excursies, vooral naar oude Hollandse en Vlaamse steden. Na zijn bestuursperiode ging hij hier nog jarenlang mee door. Zo kregen de excursies een vaste plaats in het activiteitenprogramma.

Vandaag horen we van Hugo Scholten hoe hij in 1999 het stokje overnam en met veel organisatietalent verder vorm gaf. Hij werd gevraagd door

dhr. Hopman, die hem eigenlijk als penningmeester wilde hebben, vertelt hij. Dat werd dus allebei en daarnaast ook de ledenadministratie en later kascontrole.

Hugo organiseerde voor zijn werk bij de gemeente Den Haag de personeels-excursie, dus dat was hele bruikbare ervaring. Hij haalde daar zelfs zijn bus-rijbewijs, wat goed van pas kwam en waardoor hij goed inzicht had in wat het voor een chauffeur betekende, goede routes wist uit te kiezen en bijvoorbeeld kon helpen bij lastige parkeersituaties.

Hij heeft er al die jaren duidelijk veel plezier in gehad om de vele trips te bedenken. Hij deed het samen, eerst met Dieck Stiegelis en later met Marjan Pols. Erg prettig om de taken te kunnen verdelen en om samen voor te bereiden. Zo reden ze de excursie altijd in de auto al een keer voor – in bustempo – om het tijdschema helemaal kloppend te krijgen, legt hij uit. In de bus werd ook altijd een praatje gehouden. Het luisterde allemaal nauw: hoe lang is een rit, welk soort bus, hoe lang mag de koffie met lekkers duren, zit er airco en wc in de bus, zijn de locaties goed toegankelijk? Eén keer, naar het speelgoedmuseum, gingen

ze met een dubbeldekker. Hugo heeft zelf geen favoriete excursieherinnering, hij heeft van allemaal evenveel genoten. Wel wil hij nog kwijt dat ze eigenlijk altijd mooi weer hadden, wat natuurlijk door de datum komt: het is altijd rond de 20e september en dan nog een beetje rekening houdend met bijzondere dagen als Open Monumentendag, maar in elk geval vóór oktober.

Hugo deed het niet voor de waardering of dankbaarheid, maar het was beslist altijd leuk om positieve reacties te krijgen als de deur van de bus in Gouda weer open ging. Regelmatig was het: wat fijn om hier geweest te zijn! En bijvoorbeeld: 'ik was in geen jaren op de boulevard van Scheveningen geweest, geweldig!'

Desgevraagd heeft Hugo nog tips voor zijn opvolgers: kies een goed onderwerp en ga naar een plek waar je niet zomaar komt met het OV en wel met de bus én, zeker niet onbelangrijk, zorg voor een goede risicoverzekering!

Veel dank Hugo voor dit interview, de tips en vooral natuurlijk alle energie die in de excursies is gaan zitten. Dat laatste geldt natuurlijk ook voor Marjan Pols, die nu samen met Jan de Wild doorgaat met deze mooie activiteit in ons jaarlijks activiteitenprogramma.

70 jaar vrienden

Femke Haijtema –
directeur-bestuurder
Museum Gouda

“

Ik zeg vaak; als directeur ben ik slechts een passant. Na honderdeenenvijftig jaar ben ik nu degene die even op het museum mag passen. Maar als Vriendenclub zijn jullie allerm minst een voorbijganger. Zeventig jaar lang al zijn de Vrienden een van de pilaren onder het museum. Op 1 maart 1955 werd besloten tot de oprichting, lees ik in de volgetypte vergeelde velletjes van het desbetreffende jaarverslag. En op 31 december waren er al 282 leden! Dat terwijl er in 1955 slechts 8.779 bezoekers naar het museum kwamen (wat een contrast met de 64.590 bezoekers afgelopen jaar)!

55335 'Le jabot vert' (1938) van Jan C.B. Sluijters
Olieverfdoek
Geschenken in 1960

De contributie bedroeg bij aanvang fl. 2,50, waarmee direct een 17de-eeuws tegelveld werd verworven voor het museum. In 1960 werd mijn persoonlijke favoriet door de Vrienden aan het museum geschonken: een modelstudie van Jan Sluijters. De roodharige jonge vrouw met haar groene striksjaal pronkt fier op mijn visitekaartje. In die eerste jaren werd door de Vrienden ook bijgedragen aan de aankoop van het beeld van de heilige Catharina, onze beschermheilige die sinds twee jaar uitkijkt over de Oosthaven. Bijzondere aankopen zoals deze werden de afgelopen decennia

verschillende keren mogelijk gemaakt door de Vrienden, vaak samen met de Vereniging Rembrandt, die nationale hoeder van ons aller erfgoed.

Maar de financiële bijdrage is, hoewel zeer gewaardeerd en welkom, uiteindelijk niet eens het belangrijkste. Een mens kan niet zonder vrienden, en dat geldt ook voor een museum. In jullie heeft het museum heeft honderden trouwe fans, die zich met ons verbonden voelen, met de collectie, met de gebouwen en hun geschiedenis. Vrienden die gasten en (klein)kinderen meenemen en hun enthousiasme delen met burens en kennissen – en in ons Goudse dorp zijn dat ook raadsleden, ondernemers en andere smaakmakers van de stad. Zo zijn jullie onmisbaar als ambassadeurs voor het museum. En dan zijn er onder onze Vrienden zijn ook nog eens tientallen superfans, die zich als vrijwilliger actief inzetten voor het museum en zo ons voortbestaan mogelijk maken. Dankjulliewel, allemaal, en op naar de volgende zeventig jaar!

*Femke Haijtema
directeur-bestuurder
Museum Gouda*

■ De Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea

De Vrienden van Museum Gouda zijn ook lid van de Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea. De federatie stelt zich onder meer ten doel om, door het stimuleren van onderling contact en uitwisseling van ervaring en ideeën, een bijdrage te leveren aan het optimaal functioneren van de Vrienden-organisaties. De federatie verzorgt jaarlijks vriendencontactdagen: vóór en dóór museumvrienden. Vrienden van Museum Gouda hebben al meerdere keren zo'n contactdag voor andere aangesloten organisaties georganiseerd.

■ Van Goudse Museumvrienden naar Vrienden van Museum Gouda

De afgelopen 70 jaar is de tijd natuurlijk niet stil blijven staan. Museum de Moriaan bestaat niet meer, een deel van de collectie is naar het huidige Museum Gouda gegaan. Museum het Catharinagasthuis werd verzelfstandigd en werd Museum Gouda. Na 70 jaar 'Goudse Museumvrienden' veranderde er in 2025 voor de vrienden ook wat: de naam 'Goudse Museumvrienden' stamde nog uit een tijd dat er 2 musea waren en dekte niet meer volledig de lading. De verenigingsvorm is gebleven, maar de naam is veranderd in Vrienden van Museum Gouda. Een andere naam, maar vrienden blijven vrienden.

Wat gaan we als vrienden van Museum Gouda in de toekomst doen?

- De vrienden zullen een zelfstandige organisatie blijven met een eigen rechtspersoonlijkheid en daarmee onafhankelijk van Museum Gouda.
- Omdat we vrienden van Museum Gouda zijn zullen we ons uiteraard blijven verbinden met het museum.
- Om (financiële) ondersteuning voor de verzamelingen van het museum mogelijk te blijven maken zullen we efficiënt, maar ook risicomijdend om moeten blijven gaan met onze geldelijke middelen
- Bij het geven van informatie zullen we, nog meer dan nu, gebruik maken van de kanalen die het museum biedt. Zo is de website sinds kort gekoppeld aan de website van het museum, waardoor we als vrienden beter vindbaar en zichtbaar zijn.

De doelstellingen zijn de afgelopen 70 jaar gelijk gebleven, maar in ons recente beleidsplan hebben we keuzes gemaakt in speerpunten:

- We willen ons ledenbestand verjongen en vergroten, het zou mooi zijn als die uitbreiding gelijke tred houdt met de uitbreiding van het aantal bezoekers van het museum. Dat wil zeggen dat onze uitingen meer aan zullen moeten sluiten bij de belevingswereld van de jongere generatie: in plaats van schriftelijke nieuwsbrieven gebruik maken van sociale media, en digitale communicatie. We hebben daar al een begin meege maakt.

Wij zijn ervan overtuigd dat we als vrienden op deze manier de toekomst positief tegemoet gaan en dat we als goede vrienden het museum kunnen blijven steunen in het realiseren van haar doelen.

Over dertig jaar vieren we ons 100 jarig jubileum! Noteer de datum vast: 20 september 2055

Het bestuur van de Vrienden van Museum Gouda

Colofon

Deze jubileumuitgave kwam tot stand met bijdragen van:
John Leerssen, Els Scholten-Quispel, Femke Haijtema, Chris Wiggers, Louke Visser en Wim Goedvolk.

Met dank aan: Julia Zwijnenburg (overzicht schenkingen en bruikleen), Tom Haartsen (foto's deel van de objecten) en Arja Verhagen (foto kroonluchter)

Ontwerp en opmaak:
3Megawatt ontwerpers BNO

Uitgave:
Vereniging van Vrienden van Museum Gouda
museumvriendengouda@gmail.com

www.vriendenvanmuseumgouda.nl